

N°. 30.

Firmdeenä 27. Juli (8. August)

1870.

Malka par gabdu 1 rubl.

R a h d i t a j s.

Karra sinnaš. Cefschemmes sinnaš. No Ribgas: Keisereenes wahrba deena, — nerikliga nauda, — jauna lappa basnizina Ilgezemä. No Petherburgas: meitas par apteeka mahzellehm, — jauni laikrafsii, — lahds mahzihts wihrs no Sweedrijas fche atnahziš. No Mastawas: mešča degščana, — peeminnaš sime J. Fedorowitscham, — fudrabas nau-das uspirščana. No Odeffas: fche daudš Eschechi nonahš. No Permes: fche behrnš krahfnē eemeštš.

Abrimmes sinnaš. No Wahzsemmes: pahř Pruhšču gruhřibu. No Bingenes: fche 10 fawangoti Franzuschi atwesti. No Italijas: pahř nemaldibas bauřta pretřibu. No Franzijas: pahř leelu truhřumu un badda-behdahm.

Zittas jaunas sinnaš. No Dubbulteem: par laifu. No Kaukasijas: pahř semmes-trihřefchanu. No Tashkentes: pahř jaunu grahmatu-krahřuwi.

Rihgas notiffumi. Melaimigi gaddijumi, — pascha nonahřefchana, — ugguns-greht, — řahřibas.

Saunalahs sinnaš. Baltija. Par naudas glabbaschanu. Wella-alla. Dimants. Sawabas apnemschanahs. Rā lohpi, putni ic. fawā řarapā runna un dohma. Smeellu řahřtińř. Tizřibas paktes. Miřla. Jonatana beedřiba.

Řeelitumā. Par naudu un mantu. Stahřis is lahbas weřas grahmatas. Šs Amerikas břiřweřřibas łarra.

Karra sinnaš.

Jaw atkal nebbeka pagahřuse un wehl, flawehts Deews, ne ło ne-effam dšřdeřuschi pahř leelahm affins-leeschanahm łarra-laukā. Wehl rihtoschanahs naw pabeigta, jo Wahzsemmei fchis łarřchs til pee-řeřchi usbruzzis, łā ugguns juntā. Taggad dšřd, łā Wahzsemneeki effohř drohřchi us ło, łā Franzuschi nebuřřchoht wis řcheem uskřist Wahzsemme, bet řchee buřřchoht winneem usbrukt Franzija, jo til łahř řchee jaw effohř tilluřchi ar řawu rihtoschanohs. Taggad awiřes weenabi wehl řinno til pahř łarra-řpehřa waddischanahm us waiřadřigahm weetahm un pahř ło, řil weenprařřtiga taggad Wahzsemme effohř řchinnē weenā darrischanā un łā wiffi,

łas ween řpehřohř, us łarra łaisfořes un ne ło ne-łaupohř, łas preeřř łarra waiřadřigs. Keisneeki, łas zaur Wahzsemme nahřuschi, řahřta ło paschu un zerre, łā no řchahs Napoleona netaiřnas łrakto-řchanas Wahzsemmei isřelřchořes dāřchs łabbums. Pats pimařs un leelalahs łabbums buřřchoht łas, łā Deenwidduš Wahzsemme nu dřiřřat pawiffam řabeedřořchořes ar Seemetneekem weenā beedřibā un wiffi zitti aplahřteři łaimini atsinnuřchi Napoleona beřgalligu gohđa- un warras-łahřibu, taggad zeetaki draugi palitřchoht ar Wahzsemme. řr tee łaimini, łas eefahřumā łā łā us Franzijas puřři řahřweja, taggad atřihřt, łā Wahzsemmei łaisniba, wiffi gřibb palitř meerā, ne łahđu palihđřibu doht ne weenam ne ohřram, łai ne tittu eemaiřiti pulkā. Pruhřchi arr paschi ło wehlahs, łā ne weena zitta walřte pulkā ne-eemaiřitohs, jo us łahđu wiřři warretu isřelřtees wiffā Ćiropā łarřchs un ohřłahřt, łā Wahzsemmei paschāi effohř deesgan řpehřa, ar Franzija isdarritees un ład arri beidřohř nebuřtu ne łahđs řřihđis ap teem uswarřefchanas augteem, łā atřwab-řinaschanas łarrā řcheem biřis ar Ćhřtreikija. Dahři un Sweedri gan neturroht wiffāi łabbu prařtu us Pruhřřcheem, łai gan winnu waldischanas apřohřliu-řchahs meerā palitř; un řcheem ło newarr wis par łāunu nemt, ład peeminnaš, łā Pruhřřu waldischana wehl lihđs řchāi deenāi řawu apřohřliřchanu naw turreřuse Dahrijai un łaiřam arr ne ład nedohma ło peepildihř, prohřti, ład apřohřlija Seemeta Schleswigu Dahrijai atpallat doht, ja zaur balfeschanu łauschu wairums pagehřefchoht pee Dahrijas atpallat titł. Řahđahs gan, łā Pruhřřchi ne ład ło

nedarribs wis. — Prubfchi fakka, ka Franzija fawu Parishi brihnum nostiprinajohht prett eenaidneeka, bet fchee turpretti fawas pilksfhtas schinni galla un ap Rihthajuhru wiffas atstahjohht tulschas un fawu karraspehku weddoht us rohbeschahm lohpa. — Napoleons effohht fazzijis, ka Kehnigsbergâ wansch ar Prubfcheem meeru derreschoht tâ, lâ wansch to gribbeschoht; bet Prubfchi pahr to smeijahs un fakka, ka pirms tahdu wahrdu isrunna, jaw waijagohht pascham arr tur buht. Rahdi Ungtu reisneeki fazzijusch, ka Wahzsemme wiffi tschalli brunnojotees, effohht drohschi un firdigi us fawa gruhtha darba; bet Franzija til trohfnis un leeliba dsirdami un neganta peedferschanahs mallu mallas; dsirdohht arri kleebsohht: „Lai dsihwo Franzija! Lai dsihwo armija!“ bet ne fur neddsirdohht kleebsohht: „Lai dsihwo keisers!“ Spreesch arri, ka ja ar fcho karru Franzija gohdu saudeschoht, tad Napoleona gohda-krehslis buhschoht gabstees, jo paschâ semme tam eenaidneeku warren dauds, kas smeijahs par winna glaudu wahrdeem, ar fo tas fawu armiju flawe, usteildams, lâ ta gohdam isturrejufehs Afrikâ, Kihnâ, Mekitâ un t. pr., tâ ta arr taggad fawu gohdu glahbschoht un palischoht uswarretaja. — Prubfchu waldischana taggad Franzijai par launu gaismâ zehlfuse dokumenti, kas wiffai pasaulei israhda, zil Franzijas keisers gohda- un warras fahrigs un nebehda ne par gohdu neds par taisnibu. Scho dokumenti jaw 1866 gaddâ Franzijas ministeris Benedetti keisera wahrda faraktijis un Prubfchu kehniinam peesubtijis, kas tahdu padohmu nepeenehmis wis. Schis dokumentis buhtu starp abhahm waldischanahm notaisita kontrakte, tad til Prubfchu kehniinam buhtu fawu wahrdu paraktijis appalschâ. Tê nu 1mâ punktê Franzijas keisers apfobla Prubfchajai nowehleht wiffu to, fo ta eemanto tai pehdejâ karrâ ar Ghtreikiju un tai pakauj eezelt to nodohmatu seemeta beedribu un apfobla tai pee wiffa ta palihdsieht. Utrâ punktê Prubfchu kehniinam turpretti ja-apfoblahs Franzijai palihdsieht eemantohht Luffemburgu, Hollandes kehniinam pahrrunnajohht, lai tas fawu waldischanas teesu pahr Luffemburgu atfalloht un par naudu jeb zittu atlihdsibu Franzijai atwehloht. Tad wehl: ja Franzijas keiseram patitohs ar fawu karraspehku Belgijâ eekrist un to preesch few' uswarreht, tad Prubfchu kehniinam ja-apfobla tam palihdsieht un ar fawu semmes- un juh-raspehku eet palihgâ pretti turretees katrai walstei, kas tadeht Franzijai karru peeteiktu. Weidsohht tad weens ohtram galwo to palihdsieht usturreht un pasfargahht, fo katris eemantojis un t. pr. — Til fo Prubfchu waldischana fcho dokumenti ispaudda, tad wiffi atplehta azzis un ceraudsija, us kurru puffi ta taisniba. Wan Franzija gribbeja isgrohsitees, teildama, ka ta effohht Bismarka gudriba ween un wansch to tâ effohht gribbejis, bet ne weens to netizz, jo peerahdischana effohht skaidra. — Tâ nu sinnams, eenaidneeki luhko weens ohtram skahdi darriht, fur un lâ

warredami. Prubfchu kehniinam arr apfobliis faweem karrasluggeem, kas kahdu eenaidneeka fuggi sapohsta, leelu malfu, lâ: par brunna-luggi 50,000 dahlderus, par raggu-luggi 30,000 dahld. u. t. pr. Wahzeeschi no wiffahm semmehm fubtoht Wahzsemmei ne ween laimes wehleschanas, bet arri naudas palihdsibas preesch tehnu-semmes aisstahweschanas. — Napoleons arri teem karrawihreem, kas Rohmâ, pawehlejis taisitees us kahjahm, ka warr braukt prohjam un atstahht pahwestu bes aisstahweschanas. Garibaldis fawâ Kapreras fallâ jaw effohht eeruhzees. No zittahm semmehm dauds offizeeri wehlahs cestahtees taggad Wahzsemmes karrasdeenestâ, bet waldischana to newehle un Prubfchi arr nepeenemm, tadeht, ka winni norunnajusch, ar tahm semmehm meerâ buht. Arri muhsu augstajz Kungs un Keisers faweem pawalstneekem aisleedjis karrotaju deenestâ stahtees, lai zaur to nesamaita schahs semmes meerprahhibu. Prubfchu kehniinam un krohna-mantineeks jaw effohht nogahjuschi us karras, krohna-mantineeks peedallihht par waddonu deenwidneeku pulkeem. Arri keisers Napoleons pats eeschoht karrâ lihds fawu weenigo dehlu un pa to laiku waldischanu nodohd keisereenei. — Tâ nu pahr fcho karras-buhfchanu dauds irr lassams awises, bet mehsh fchê til dauds ween stahstijusch, zil irr waijadsigs, tahs sinnas labbaki saprast. Kâ jaw fazzijusch, ne kahdi leeli karrasdarbi wehl naw notikfusch, jo rihfoshchahs wehl naw beigta; tapehzh pahr ta masumu, kas taggad notizzis, lassitajeem jaunafas sinnas pasinnosim.

Geschessemes sinas.

No Mihgas, tai 22. Juli f. g. Schodeen tapat arri fchê ar leelu gohdu muhsu augstas Keisereenes Marias Aleksandrownas wahrda-deenu noswinneja. Wiffas fchejenes basnijas tiffa schinnê deenâ Deewluhgichanas noturretes.

No Mihgas. Jaw sennak tiffa Mihgas polizejai daudstahrt par to sinnohts, ka tê Mihgâ kahdi kaubis ar neriftigu naudas-taisichanu darbojotees. Taggad fchejenes polizejai isdeweess, diwus tahdus meisterus notwehrt. Schee taisijusch naudas-papirus lihds 1000 rubl. f. wehrtibâ un tad tohs ihpaschâs kastites paglabbajusch.

No Mihgas, tai 19. Juli f. g. Ilgezeemas Dseggusch-kalnôs, zaur fchejenes eedshwotaju ruh-pigu gabdashanu, weena jauna kappa-basnizina jaw til tahku usbuhweta, ka to paschu fwehtdeen tai 9. August pilnigi eeswehtihhs. Kâ dsirdam, tad wiffa fchejenes eedshwotajeem ta buhschoht ihsta preekadeenina buht. Zerram par to us preeschu plaschaki pastahstibt.

No Wehterburgas. Kahds krohna apteekera kungs irr no eeschfigu lectu ministerijas isluhdsis, lai winnam atkajohht tahdas meitas, kas seewischu gimnasiju zauri gabjuschas, par apteekamahzkehlem pee fewis usnemt un tahs paschas pehzh arri pee apteekera-palihga un promisora eksamena peelaiht.

— Lauschu apgaismoschanas ministerija nupat atkal atwehlejuse 11 jaunus laitrakstus Kreewsemme isdoht. No schahm jaunahm awisehm 3 isnahs bes eepreelschijas zenjeereschanas.

— No Sweedrussemes, Stockholmes pilssehtas, irr kahds jauns un mahzihts wihrs — D. S. Ribberg kungs — Pehterburga atnahzis, gribbedams wiffas Pehterburgas un Maslawas rakstu krahtuwes ismelleht, wai tur wehl ne-atraddischotees kahdi notaisiti saderribas-raksti starp Kreewu-semmi un Sweedriju tai 15. un 16. gaddu-simten. Ka sinnam, tad wiffi schahdi saderribas-raksti pascha Sweedrija, tad Stockholmes pils tai 1697 gadda tikka isposstita, gabja bobja.

No Maslawas, tai 18. Juli f. g. Kolomnas kreises meschds un purwds tik stipras begschanas iszehluschas, ka wehl ir taggad pah Maslawu leeli un beesi duhmu debbeschi stahw.

No Maslawas. Augstajs Kungs un Keisers irr laipnigi atwehlejis, tam pirmajam Kreewu gramatu-dricketajam, nelaikam Iwan Fedorowitscham, Maslawas pilssehta peeminnas-sihmi uszelt.

— Saunakahs sinnas stahsta, ka taggad Maslawu stipri ween fudraba naudu uspirloht. Par puffs-imperialu schè taggad malfajoh 7 rub. f., par rubli wezzas fudraba naudas — 105 kap. un jaunas fudraba naudas — 103 kap. f.

No Odeffas. No turrenes Kreewu awises sinno, ka tur taggad dauds Tschechi ar dampfluggeem no Behmu-semmes atnahloht un aplahrtejos widdos us dsihwi apmettotees; daudsi no-eijoh arri us Kaukasiju.

No Vermes. Tai 9ta Mai f. g. te kahda Kreewu semneeze, Alulina Mofsejew wahrda, Kmo-fina zeema — pa to laiku, kamehr winnas wihrs nebija turumâ, sawu weenu gaddu wezzu meitiau eemetta kwehlobamâ krahsni. Lai gan tehws wehl pee laika pee krahsnes peestrehja un to behrniau tuhli iswilla, tad tas tatschu drihsi ween nomirra. Pee isklaufinaschanas ta seewa isteiluse, ka winna Deewu luhgdama peepeschi kahdu swehtu un pawehledamu balfi sadfirdejuse, lai ta sawu behrniau tuhli tai kwehlobamâ krahsni eemettoht. Kad nu ta seewa wiffas zittas leetas deesgan gudra, tad winna teefahm deht ismellefchanas nodohra.

Ahrsemmes sinnas.

No Wahzsemmes. Lai gan beesi ween dsir-dam, ka Pruhfchi karrâ duhschigi dohdahs us preefschu un ka teem schinni leeta labbi eet us rohku, tad tomehr winnu semmitei behdas un gruhumi us zittadu wihsi deesgan ja-iszeesch. Zaur leetus truhkumu, karrâ-spehlu fastreeschanu un walku apstiprinaschanahm leela dahrdsiha Pruhfchds zehluschs. Fabrikds truhst darba-spehla un strahdneekem daschu reis peetruhst deenischkas maies, bet tee wiffi to panefs pazeetiga prahta, tee wiffi zihnahs libdji un

nesaude sawas zerribas us nahloscheem labbafeem laifeem.

No Bingenes pilssehtas, tai 14. (26.) Juli f. g. Wallar pulksten 7 tikka pa Trieres un Sahrbrilles dselsu-zekku 10 sawangoti Franzuschi scheitan atwesti. No scheem bij 4 tulles ammatâ stahwedami un 6 behgti, kurru starpâ arri weens spijons atrasts. Tee tulles-ammata stahwedami wihi bij pee Sahrlui us Pruhfchu karrâ-spehlu schahwufchi un 2 wihrus un 2 firgus stipri cewainojufchi, bet muhsu Ulanu rigimentes-wihreem isdewahs, tohs laimigi notwehrt.

No Italijas. Lai gan ta karrâ deht awises daudj nerunna pah pahwesta jauno baukli, tomehr meerâ tas naw un tas peeminnehts nemaldbas bauklis fahf sawus augtus rahdiht. Ghstreikija pirma — no pahwesta pahwarras bihdamahs — winna konfordatam gluschi atsazjijuschs. — Ka tik daudj biskapi tam bauklam peefrittuschs, tas nahzis zaur to, ka daudj prettineeli tikkuschs zeetumâ eeflohditti wo ka zittadi brihdinati, kamehr tee darrijuschs, ka pahwestam un ka Jesuiti gribb.

No Franzijas. Tapat arri Franzuschi wehl aisweenu nesaude sawu duhschu, lai gan teem truhkums un bads jaw preefsch durwim stahjahs. Schejenes saldati ik wallarus stipri peedferrotees un tomehr wehl fuhdjotees, ka tee nefad deesgan newarohht nosfalloht tahs behdas, ko teem kildu-kahrigajs Napoleons zaur sawu ne-apdohmibu effoht uskrahwis. Dsihwes usturra scheitan tapat arri eet weenumehr wairak masumâ un leela dahrdsiha fahf eestahtees. Schinnis deenas schejenes tirgi tik tufchi bijuschs, ka kautini ne par naudu nedj seltu tur ko dabbujuschs pirkt. Pat uhdens te taggad par naudu jafahloht pirkt. 60 stohpi uhdena te malfajoh 37 kap. f. naudas.

Zittas jaunus sinnas.

No Dubbultu un Major- muihsas juhrmallas. Pagahjuschâ ohtrdeenâ, tai 21. Juli pulkst. 8 wallarâ te no Selgawas pufes nahdams usnahza warren sihws pebrlons, kahdu nepeeminnam schinni puffe kad peedsihwojuschs. Spehreens us spehreena schahwahs semme, ka uggunis weens schkihda un pat drohschalajam firds saplafka to redsoht. Slawehts Deews, ka wiffas breefmas pahrgahja bes skahdes un ka turklaht stiprs leetus atspirdsinaja isfaltuschs semmi.

No Kaukasijas. Tai laikâ no 23. libdi 25. Juni f. g. irr Kaukasija stipras semme-tribzeschanas notikkuschas, kas gandrihs wiffahm schejenes telegrafa-drahtehm leelas skahdes padarrijuschas.

No Tschentes, tai 9. Juli f. g. Scheitan ihjâ laikâ leelu gramatu-krahtuwi atdarrihs, kur daudj rakstu-leetas arri no Widdus. Usijas atraddisees. Starp tahm 2200 gramatahm, kas libdj schim te jaw sadabbutas, irr daschas jo dahrgas un rettas rakstu-leetas redsamas.

Nihgas notifikumi.

Nelaimigi gaddijumi. Trefchdeen tai 15ta Juli, pulst. 8 no rihta lahds junkurs Dmitri Tennis peldedamees un masgadamees Daugawa pee Behnken-fallas noslihziis. Lihkis wehl naw atrasts, bet teef pehz ta mellehts. — Zettortdeen tai 16. Juli, pulstien 10 waklara, kahds Alekandrejas kohpshanas namma buhdams mahldera-sellis August Fischer, turpat zaur ohtras tabshas lohgu fehta nolehziis un nahwigi eewainojees. — Peektdeen tai 17. Juli pehz pufshdeenas, kahdam schejenes fuggam pee tilta mastakohis pahrluhfa, zaur ko diwi garram eedami saldati tiffa nofsti un weens Hinne lunga sirgs pee passakas lahjam stipri eewainohts. — Zettortdeen tai 16. Juli fullainis Jahn Rehbock Daugawa masgadamees noslihziis. Lihkis tuhliht ohtra deena atrast un ismellechanai nodohts. — Swehtdeen tai 19. Juli pulstien 11 no rihta, Kr. Seege l. Daugawa masgadamees noslihziis. — Tai pascha deena, pulstien 7 waklara, kahds Janne Kasemann Daugawa masgadamees noslihziis. — Tai pascha deena, pulstien 8 waklara, ta te dishwodama meita Anna Anderson, 24 gaddus wezza, zaur sawa bruhngana ne-ustizjibu peepeshas fridsframpas dabbujuse un azzu-mirkli mirruse. — Ohtrdeen tai 21. Juli irr Mastawas Ahrihgā diwi wihreechi us eelas fahkufchi plehitees, weens no teem, A. A. Michailow wahrdā, tizzis stipri eewainohts un us flimneeku namma aisnestis. Wainigeer irr notwehrti un teefahm nodohti.

Wascha nonahwefchana. Trefchdeen tai 15. Juli pulstien 12 pufshdeena Behterburgas Ahrihgā darba-mahja kahds strahdneets Rahel Dannemann, 20 gaddus wezs, nesinnamas wainas deht palahrees.

Ugguns-grehfi. Peektdeen tai 17. Juli, pulstien 5 no rihtas, Mastawas Ahrihgā ta kohpmanna Swarzow l. maschu un striktu spihkeris wiffai nodegga. Brihweem ugguns-dshefejeem tomehr isdewahs, taylatu shadi aistur-reht. — Sesideen tai 18. Juli, pulstien 3 pehz-pufshdeenas, Behterburgas Ahrihgā, Lehgeru-eela Nr. 23, Pehn funga mahja ugguns iszehlahs, to tuhliht atfal apdehfa. — Swehtdeen tai 19. Juli, pulstien 4 pehz-pufshdeenas, Zelgawas Ahrihgā us leelzeffa, kahda us Wolff l. malkas-platscha buhdama waktshuhdina eefahka degt, to turrenes faudis tuhliht atfal apdehfa. — Ohtrdeen tai 21. Juli Lawrow l. mahjas, pee Sarlan-Daugawas, ugguns iszehlahs un nodegga lihds ar schahm mahjam arri wehl Friedland l. mahja un schejenes pirts.

Sahdsibas. Swehtdeen tai 19. Juli no rihta, Behterburgas Ahrihgā, Hirschfeldt l. mahja Nr. 21, bohdes-sellim Hartwig l. daschadas leetas par 90 rubl. f. nojagtas. Polizeja melle passat. — Tai nakti us 20. Juli irr Mastawas Ahrihgā, kohpm. J. Keierabend l. mahja, zaur uslauschanu daschadas maschines leetas par 25 rubl. fud. isjagtas. Polizeja melle passat.

Jaunakahs sinnas.

No Bombajas, 14. (26.) Juli. Awas pilshfehta, Japanes walsti, dumpis iszehlees. 1400 zilweki tikkufchi nolauti. Awas pilshfehta waldischana stipri us to luhfojahs, ta schis dumpis taptu apspaidihts.

No Berlimes, 15. (27.) Juli. Schodeen agri scheitan nelaine us dshu-zekku notifikuse. Waggonu-rinda no Wallhausenes nahldama bij neriktigu zekku usnehmuse un tapehz ar schejenes rindu fashitahs kohpa, kas ar Infanterijas-regimentu Nr. 26 us zekku dewahs. Septimi wihri dabbuja tuhliht us weetas sawu nahwi un 40 wihri tiffa eewainoti.

No Wibnes, 15. (27.) Juli. Schejenes walsts-kanzleris, hojraht Alazto, irr us Parishi aisreisojis. Dohma, ta schi aisreisofchana bes sawadu nodehmu nebuhs wis notifikuse.

No Kabrlsbades, 15. (27.) Juli. Ir schē irr ta leela Pruhfchu luhgshanas deena pehz fahrtigas wihses schejenes ewangelista basniza noswinnetā.

No Stuttgardes, 16. (28.) Juli. S. R. M. Pruhfchu krohna-prinzis schodeen pulstien 8 1/4 no rihta schē atnahja un tiffa no kehina un ministereem laipnigi usnemts.

No Londones, 18. (30.) Juli. Englandes waldischana apshoflahs par to stipri gahdaht, ka Belgijas rohbeschas prett Franzuschu usmahschanahm tiftu apfargatas. — Tai 30. Juli (11. August) parlaments sawas sehdeschanas beidsa un buhshoht tabs atfal ruddeni usfahft.

— 21. Juli (2. August). Englandes waldischana leedjahs no sawas semmes Franzuschu karra-fuggim afminshgles isdoht.

No Berlimes, 18. (30.) Juli. Schodeen preefsch pufshdeenas bijuse pee Sahrbrikkles leela kaufchanahs; bet Pruhfcheem isdeweess, eenaidneeku no schejenes aisdshiht prohjam.

— 20. Juli (1. August). Bakkar pulst. 6 pehz pufshd. Pruhfchu kehniash lihds ar grafu Bismarku us armiju nogahjis. Dohma, ka nu taggad tiffai wehl ihstena kaufchanahs eefahfshotees.

No Sahrbrikkles, 21. Juli (2. August). Franzuschi ar leelu warnu speeshahs Sahrbrikkei wirfu. Ka rahdahs, tad Wahzu bataljone gribb scho weetu ais kaufchanahs atstahft.

— 21. Juli (2. August). Kahds Franzuschu karra-pulst, jem generala Frossard, schodeen Sahrbrikke eenehma. Wahzu karra-pulst aisdshahweja Schiraktu. Weena artillerijas-batterija un shrehlneeki bija pee kaufchanahs. Franzuschu keisers un krohna-prinzis bija te flahft.

— 22. Juli (3. August.) Staidratas sinnas stahsta: Wakkar preefsch pufshdeenas pulstien 10 tiffa kahds mas karra-spehks Sahrbrikke no 3 eenaidneeku-pulku nodakkahm pahrspehts un pilshfehta ar 23 schahweneem apshauta. Pulst. 12 pufshdeena tas masajs Wahzu karra-spehks atstahja scho kaufchanahs weetu, pulst. 2 pehz pufshd. paschu to pilshfehtu un gahja atpakkat jaunu spehku raudshitees. Muhfeji no sawa karra-spehka schē mas saudejufchi.

No Leijas-Notterbasas, 23. Juli (4. August) pehz pufshd. pulst. 6 sinno ar telegrammu: Affinaina uswarefchana pee Weissenburgas un ta ais winnas buhdama Geiskalna sturmeschanas un eekemshanas preefsch pascha krohna-printfcha azzim zaur 5. un 11. Pruhfchu- un 2. Baireeschu armijas regimentehm. Frantschu diwisijone Douaij tiffa istaifta un winnas teltu-lehggers palifta atpakkat. Generalis Douaij irr pagallam. 500 ne-eewainoti wangds un 1 leelgabbals muhfeju rohtas. Kehnina greenadeeru- un 50ta regimente daudi zeetuse.

Baltija.

Baltija irr wahrds, to no jaunaku Latweeschu rakstneeku muttes itt beesi dabbu dsirdeht. Buhtu waijadsigs tadeht isdibbinahft un peerahdiht, fur winsch zehlees, fur winsch ihsti bruhlejams un peederrigs un to winsch ihsti apshime. Man schkeet, ka winsch wezzu laifu behrns un ja apzerrejam, ka Latweeschi pee wezzakahm Giropas tautahm peeskaitami un winnu schuhpulis Asija, Indus tautā mellejams, kurras waloda (prohti Sanskrittu walloda) pehz wallodas dibbinataju spreeduma ar muhsu wallodu stipri lihdsinajahs, tad teescham buhtu jadohma, ka is muhsu paschu wallodas schis wallodas behrns isdshimmis. Indija arr irr semmes gabbals, to par Balti jeb Mas-Tibet sau. Tomehr buhtu gluschi aplam pehz taggad starp kahdahm wallodahm atroshnamahm wee-

nabibahm spreest, fa winnu runnataji no weena tautas zelma isaugufchi, laut gan jadohma, fa wiffi no weenas salnes zehluschees. (C. Woldemar *) f. to atrohd par gluschi faprotamu, fa tas wahrds Baltiskai juhrai no ta Latweeschu un Leischu wahrda baltis, baltas raddijees, jo schais wallodas winsch apfihme laimigi, labbi, isdewigi. Latweeschi mehds fazzicht af tawu baltu deeninu! (Laimiga deena) ic. Sinnams, fa winnam arri taisniba schinni leeta gan warr buht, apdohmajocht, fa wezzi Latweeschi sawa laika arri juhbras brauzeji bijufchi, fa pee winneem zeena stahwejuse juhbras mahmina, balta mahmina un fa winni laikam arri ar Lihweem un Iggaukeem kahdu laiku juffahm kohpa buhs dsihwojuschi, fa to wezzos laikos (widdus wezzuma eesahkumâ) pee dauds tautahm Giropâ pehz pasalesstahstu sinahm warram noprast. Kurram tomehr naw sinnams, fa Lihwi un Iggauini irr Pinnu tautas peederrigi un fa schee un Kubri papreesch juhbras pee krafta apdsihwotaji te bija; to rahda wehl taggad dauds muifchu wahrdi fa: Uexküll, Zeriküll, Lentzküll, Memküll, Napküll, Sepküll, Lemsküll ic. to arri parahda wiffas Widsemmes Kreewu, Lateineeschu un Wabzu taggadeja nosaufschana un reds to arri wehl no dauds wallodas wahrdeem, fas pee Latweescheem un Iggaukeem wehl schodeen gandrihs weenabi skann. Lai tad nu spreesch, un prahto wai Iggauini no Latweescheem, wai Latweeschi no Iggaukeem tohs wahrds leenejuschees un turklast arri apkerr, fa Latweeschi arri mehds fazzicht: „juhru mannu baltu deenu!“ „wai manna balta!“ Wai schè tas wahrds „balta“ nenosihmehs „dihwains, ehrmigs, brihnischkigs?“ Newarram arri us to teeptees, fa tee semmes gabbali ween par Baltiju teel nosaukti, kurri no Latweescheem jeb fa Stenders falka no winnu mahfas — Leisheem — ween teel apdsihwoti. Pee Baltijas peederr tahs taggadejas 4 Kreewu gubernijas: Kursemme, Widsemme, Iggauini un Ingermanlande (Pechterburgas gubern.) Wai wiffi schee semmes gabbali kahdreis no Latweescheem jeb Leisheem pawiffam apdsihwoti bijufchi un no scheem to wahrdu mantojuschi? To lai mums tuwaki isflaidro tee, fas wezzu tautu un walstibu sinnaschanas studeere un ar preeschlailu raksteem darbojahs, kur laikam dauds mas flaidriba buhs useetama par to, kadeht wiffu muhsu Rihta-juhru no pat Kattengat (Kalka-zauruma) juhbras schauruma par Baltisku juhru un peeminnetas 4 gubernijas ween un ne wiffas Baltiskas juhra krafta semmes par Baltiju nosauz. Schim brihscham tadeht us to ne weens newarr pastahweht, fa Latwijai (wai arri Litwai) ween tas wahrds peederr, bet tomehr irr kautini, fas to tif ta ween grihb nemt un faprot bes ihsta pamatta. Wai Iggaukeem naw ta patte taisniba, few par Baltijas eedshwotajcem nosauftees un uskatti-

*) „Ueber die Heranziehung der Letten und Esten zum Seewesen ic.“

tees? — Warram teescham dohmaht un faprast, fa zittureis, tad dauds Latweeschu arri Pruhfiju apdsihwoja un flaitâ wairaf bija fa taggad, kur winni pamafam ar zittahm tautahm fajaudamees masala palikkuse, arri leelaku semmes strehki garr muhsu juhru buhs apdsihwojuschi un schi warrbuht arri tadeht no juhbras brauzejam par Baltisku juhru nokristita tilluse, — bet kursch par to drohschi warrehs galwoht? — Tomehr fa ta ristigala leeta, no Latweescheem apdsihwotu semmi par Latwiju nosaukt, to tif tas ween leegs, fas schai tautai kappaweetu melle un winnas behra-deenu newarr fagaidiht.

A. A. E. E.

Par naudas glabbaschann.

„Mahjas weesi“ 1869, 46 nummurâ, sinna teel dohta par weenu zilweku, lam wairaf 100 rubku sudraba tillufchi sagti. Ta nauda atraddahs naudas papihros, fas augtus nefs.

Nu pat bij ugguns-grehks pee weena fainneeka. Schim wihram arri bija augtu nefsams naudas papihrs no 500 rubteem, to ilgus gaddus strahdajocht ar waiga fweedreem bij pelnijees.

Gan wehlat' itt fa par brihnumu naudas papihrs atraddahs flehti, lai gan ne weens nesinnaja, fa tas tur bija tizzis. Laikam tas naudas papihrs ar zittahm leetahm no nejauschi no degdamas mahjas bij isfweests un us flehti nests tizzis.

Bet tas taf tif ween no nejauschi bij notizzis un tas fainneeks eesahkumâ arri stipri bij pahrllezinahts, fa tas naudas papihrs bohja gahjis.

Kad nu tahdi ugguns-grehki un tahdas sagschanas deemschehl ne retti noteel, tad to turru par sawu peenahkumu, wiffeem teem, kurreem irr naudas papihri, fas augtus nefs, pasazzicht, kahda wihse winni sawus naudas papihrus warr isfargahht, tif labb' no sagteem fa no ugguns-grehka.

Norastti sawa naudas papihra nummurus us 2 papihreem. To weenu papihru glabba pee fewis, bet ne tanni weeta, kur ta nauda irr. To ohtru papihru dohdi weenam draugam, lai glabba. Bet schim draugam newaijaga wis tawâ zeematâ dsihwoht.

Lai nu sohj sagti tawu naudu, lai ugguns-grehks to aprihj — tee diwi papihri ar teem nummureem taf paleel dsihwi.

Un faut arri tas papihrs, fas tawâ paschâ glabbaschanâ bija, buhtu bohja gahjis, tad tomehr tas papihrs buhs dsihws, to draugam effi ustizzejis.

Ar scho nummura papihra tu eesi pee kredit-sistemes, fas tawu naudas papihru islaiduje. Kredit-sisteme isfluddinahs, fa taws naudas papihrs sagts jeb fadedsinahts un tewim zittu naudas papihru dohs weeta. Kad saglis sagto naudas papihru grihbchs pahrdohht, tad to kers un eemettihb zeetumâ.

Jeb, ja tewim irr naudas papihrs no Rihgas pil-

feh̄tas, tad tewim atfal ja-eet pee Ribgas naudas-waldifchanas (Spaar-Casse).

Kad ta minneta leeta nupat notiffufe, pufsgabba laifu wehlat' ne là ta naudas papihra fagfchana un tad tas wihrs, kam tas ugguns-grehts notizzis, tomehr par fawu naudu naw labbal gabdajis, lai gan labbi finnaja, kas tam apfagtam wihram notizzis, tad mannim leekahs, ka fchee manni rakfti nebuhs welti, lai gan labbi finnu, ka tahdu netruhft, kas pafchi finn fawu naudu pareifti glababt un furreem tadeht padohma finnam newaijaga.

W e l l a = a l l a .

Mafs puifa buhdams dsirdeju daudsreis wezzifchus runnajam, ka pee Waltenberga muischas (Salisburg) Sallazes uppes mallâ effoht alla, fo par wella-allu fauzoht; tadeht ka tur wezzôs laifôs welli dsihwojuschi. Mahzitaji effoht daudsreis fagahjuschi, gribbedami wellus ahra dsiht, bet tas teem ne-effoht isdeweess, jo welli effoht mahzitajeem peemettuschi, fo katris behrns buhdams naschkejis, ismehdijuschi mahzitaju paharus un fazzijuschi: „Sagteem naw ne kahds spehks saglus ahra dsiht.“ Reis taf gaddijees weens mahzitajs, kas atfchgarni tehweisi mahzejis skaitiht, fo welli newarrejuschi ismehdiht; schis arri tillai weenu flingeri behrns buhdams bijis naschkejis. Preefsch ta newarrejuschi welli wairs allâ rimtees, tadeht tee ruhbdami un laudami Sallazes uppe eefstrehjuschi.

Preefsch tchetreem gaddeem gaddijahs man us Waltenberga muischu eet un ar fawahm azzim wella-allu redseht, kurru Waltenbergeeschi pafchi par „Wella-pagrabu“ fauz. Wahzeeschi to fauz „Teufels-Höhle.“ Toreis nemahzeju wehl rakftiht, tadeht newarreju ne fo peesihmeht. Tadeht, lai warretu Mahjas weesa laffitajeem peeminnetu allu aprakftiht, gabju schowaffar atfal to apskattiht.

Wella-alla atrohdbahs gandrihs trihs werstes ais Waltenberga muischas, augstâ Sallazes uppes flinschu kraftâ, kurschs ar preeehm apaufsis. Allasmutte (ee-eijams zaurums) naw wis krafta fahnds, bet augschâ, stahwa krafta gallâ. Preefsch allas muttes atrohdbahs masa paleijina. Allas mutte irr tohti semma, tâ là gandrihs rahpu ja-eet, ja ihstenâ allâ gribb ee-eet. Rahdus 7 woi 8 sohtus pa scho semmo zaurumu flihpi us leiju lihdees, atrohd kahdu 4 affis plattu, appatu welwi, kurra feenas pehz azzu mehra 2 affis augstumâ affâ bohgenâ faweenojahs. Wiffas allas feenas irr ar apskattitaju wahrdu burteem peegraveeretâs, arri wels pats ar raggeem un dalfchahm rohla irr tur cesihmehts. Appafsch wella bildes stahw rakftihts: „Lizzepurs.“ Alla irr tohtitumscha, tadeht tam, kas wiannu gribb apskattiht, waijaga wai salmus, jeb faufus tohta sarrus eedefsi-

nah̄t, zaur fo gan allâ ilgi newarr palikt duhmu deht.

Allai pretti, uppes mallâ isteff zaur flinschu plihsumu is krafta awotinsch. Weens wezzigs Waltenbergeets man stabstija, ta zaur to plihsumu effoht wels us uppi behdsis, kad winsch no allas isdsihts tizzis. Behgoht effoht wiannam flahbum'balkina islibjuse un zaur to tas awotinsch effoht zehlees.

Ja no allas pa krafta gallu garr uppi tahlat eet, tad krafti paleel arween semmaki, kamehr, kahdu wersti gabjis, iseet no mescha uppes mallâ prahwâ lihdsenâ flajumâ. Us scho flajumu atrohdbahs lappene (Raube), ugguns-kurs un daschi benki preefsch fehdeschanas. Dhtrâ puffed uppes, flajumam pretti, irr pehz azzu mehra kahdas 6 woi 7 affis augsta, stahwa flinschu feena. Katris wahrds, kas us flajuma schinni uppes-puffed runnahts teef, atskann flaidri tanni flinschu feenâ, itt là kahds tur pretti runnatu. Latweeschi fauz scho feenu par „Skanno kalnu,“ Wahzeeschi par „Echo.“ — Pawaffarâ brauz katrà fwehtdeenâ zilwefi ne ween apfahrtejee, bet arri no tahleenes, Wella-allu apskattiht un us flajumu prett Skanno kalnu allu dsert, palustetees un scho un to farunnatees.

Gohds un pateiziba zeenigam Waltenberga baronam, kas zellu us Wella-allu un Skanno-kalnu leel kohpt, stahwatâs weetâs treppes un us uppes puffi trekkinus preefschâ taiiht, lai teem, kas schohs dabbas-brihnumus apskattiht eet, drohscha eefchana buhtu.

M. L. pp.

Dimants.

Weenam wihram bij neflihpehts dimants; winsch bij dsirdejis, ka ne-iskalloht leels spohschums schinnî akmini effoht, tomehr winsch pats to flihpeht nepratta. Kahds flunstneeks usnehmahs scho publiu un pehz ilga laifa wiannam tas itt pehz praham isdewahs. Nu tas wihrs, kam tas dimants peederreja, swehtkôs un weesibâs ar scho fawu dimantu leppojahs un aismirsa flunstneelu, kas wiannam to preeku bij fagahdajis.

Kas tad nu irr schis dimants? Behrns ar fawahm garra-dahwanahm; skohlmeisters irr tas flunstneeks, un wianna garra-spehti tee irr, ar fo winsch behrna garra-spehtus iskohpj, tâpat là dimantu tillai ar dimanta puttefkeem warr flihpeht. Leels publinsch irr flunstneekam japeeleef, kamehr behrna garra-dahwanas warr iskohpt, un tillai ar leelu pazeefchanu, ismannibu un gudribu winsch pee tam teef, kamehr sehns par kreetnu jauneli un wihru tohp; un ihfâ laifâ mehds daschs tehws un dascha mahte mihligo un ne-apnihldamo skohlmeistera publiu un darbu aismirft.

B.

Sawadas apnemfchanahs.

Kaut fur kahdâ Amerikas pilsehtâ effoht apnehmuschahs jaunâs dahmas nebuht tahdeem

kund sineem, kas pihi fmehe, muttes doht,
un — kund sinu turprettim atkal apnehmufchees
nebuht tabdu dahmu (seewifchu) usfattiht, kas lee-
kas bises, no swescheem matteem taifitas, waka:
Ka tu man, ta es tew!

Bet pirma apnemschanahs irr gruhti ispildama
un ohtra wehl gruhtaki isdarrama; jo fur tad kun-
dsinsch lai gan azzis leel pilssehta ee-eebams; wai
tad tahs kabbata bahsihs?! E. F. S.

Ka lohpi, putni zc. sawa starpâ runna un dohma.

4 siweni runnajahs.

Pirmajs siwens. Tu fahobdihts zuchu-puika!
Tahdam negehtam no zilweta behrna wehl naw dees-
gan, kad ar paegta wizzu muhs zuchu behrnus garr
ribbâhm nowizzo, ta ta farri pa gaisu ween putt,
wiasch wehl pahtagu pataifijis ar garru teemu linna
schrohri, lai ahda schwihtas dabdu eesist, bet ar tahm
wiasch arr wehl naw pilna meera: prakwasts schroh-
res galla eewijis 3 maktigus masgus, lai fitteens
labbi treetni arri galla eegreeschahs. Deews sinn,
fadeht tahdus par zilwetu behrneem un muhs par
siweneem nosauz?

Dhtris siwens. Nu, lai wiasch tif pagai-
dahs ween! Kad es leelaks pa-augschu, tad winnam
manni sohbi arri drufku silbâs eemaldisees. Utreeb-
schana gauschi falda!

Trefchajs siwens. Ko nu bahlin par wolti
pukkojees? Siwenam siwena rektes. Nahz, eefim
labbat us dahrsu; paluhl' fur behrni wahrstulus
waka atstahjuschi. Papuzzesim drufku kahpostu lap-
pas, kamehr wehl sakkas, ruddeni tikpat ar nodselte-
juschahm lappahm muhs pabarrohs.

Zetturtajs siwens. Teefa gan, Deews sinn
wai seemu wehl peedsihwosim. Kad tif scho paschu
ruddeni jaw ne-eeleek aiskaldâ, tad tif strehb' skah-
bas subkulas ar sehnalahm fajauktas ta wai weh-
ders uspampst. Mettisim tif asti riaki un schausi-
mees turpu; laika mas un —

Ko schodeen warram padarriht
Nebus us rihtu usbihiht!

A. A. G. G.

Smeeflu stahstinsch.

Agraki effoht Latweeschi tikkai baltas pakkula bil-
fas wakkajuschi. Ja kahds puifis, wai nu us bas-
nizu jeb us frohgu danzohht ar linnu biffahm gahjis,
tad zitti to usfattijuschi par gresnu. Neis kahds
puifis aiskneemes no nahburga puifcha linnu biffas,
lai ar tahm frohgâ danzodams warretu isleppotees.
Danzohht mihtaka teikuse us winnu: „Tew irr
linnu biffas kahjâ!“ Schis atbildejis itt lepni:

„Weenejas kahjâ,
Dhtrejas mahjâ!“

Nahburga puifis, kas winnam bija biffas aiskewis,
to dsiroht isfauzees:

„Kad tew ohtrejas mahjâ,
Kapehz tad mannejas kahjâ!?“

M. L. pp.

Tizzibas puffes.

Muhsu dahrga tizziba
Irraid puffet lihdsiga;
Jo ta seed un isplehschahs,
Un us debbes luhkojahs.

Puffiht dahrga, seedi ween,
Katru, mihtu, jauku deen! —
Debbes raffa raffina
Tewi katra deenina.

Taisni lai pee kruhts tew sprausch,
Nikna wehra ne kad lausch; —
Lai tew mihto tauteschi,
Leeli, masi behrnini! —

Tu mums jaukums dshwibâ,
Meeru nessi — flummibâ,
Tu muhs faldi midfina,
Jauna rihtâ mohdini!

Tadeht kohpim mihtibâ
Puffiti, it rihtina; —
Lai ta aug un — jauki seed,
Muhs pehz wedd', fur eng'li dseed!

G. F. G.

M i h k l a.

Bee katras meitas redsama
Irr ittin masa leetina —
Un gluschi masa sihmite
Tat wirftu stahw ta mizzite.

Bee seemas redsama ta naw,
Bee atraitnes ta atkal jaw,
Bee puifcha, wihra, atraitna
Ta ne kad ne-eet suddumâ.

Tapat pee katra Schihda arr'
Scho leetu redseht, dshdeht warr',
Un kad to Schihdam atrautu,
Tad Schihds ne kas wairs nebuhtu.

Par wolti draugs to nemelle
Neds ellê, neds arr pasaulê;
Eij pirtî drohschi, muddigi,
Tur tu to leetu us-eesi. Fr. Mehkon.

„Jonatana beedriba.“

(St. Mahj. weef. N. 29.)

Swehtdeen tai 26. Juli — pilniga sawulze. — Sweht-
deen tai 16. August — ribbinaschanas swehtki ar weefgu
wakkaru. G. H. Bertram.

Lidz 24. Juli pee Rihgas atnabfuschi 1357 tuggi
un aiskahjuschi 1175 tuggi.

No zensures atwelehts.

Rihgâ, 24. Juli 1870.

Atbiledams redaktehrs A. Leitana.

Sluddinafchanas.

Behni, las Rihgas floblas apmelle, atrohd mißligu usnemfchanu pee madamas *Grewe*, *Mafkawas* *Ährrihgä*, *Jaunaja-eelä* *N 19.* 2

Maifes behni atrohd labdä gohbigä mahjä laipnigu usnemfchanu. Tuwalas finnas *Pehterburgas* *Ährrihgä*, *Ehrfchku-eelä* *N 9.* 1

Maifes-behni warr dabbuht laipnigu usnemfchanu masä *Pils-eelä* *N 4*, pa weenahm trepehm augfchä.

Preefch Lafdobnes mahzitaja muifchas walstë floblas teel floblmeisters mellehts. Slaibratas finnas warr dabbuht pee Lafdobnes draufses mahzitaja **N. Gulke.**

► Pee labda apprezeta floblmeistera warr floblas behni, las gimnasiafloblä grubb eet, mahjiru dabbuht. Arri tabdi, las floblas eet, warr kofrteli un ehdeenu dabbuht un tohp arri floblas darbi padraudfitt. — Kofrteli tohp wahjisti, kreemisti un franzusti runnabts. Klachtalas finnas *Mafkawas* *Ähr-Rihgä* *Rahla-eelä* *N 101.*

Kahds Latweelis

melle drißumä few beedri (Latweeli) ar 5000 rubl f. pee labdas iddarifchanas, tur itt weegli 40 prazentes warr pelnidt un tur diwreij til leels kaptabl pretti stahw. Klachtalas finnas par fcho dohs *Thomfon* *lungë*, *Mafkawas* *Ähr-Rihgä* *Leela-eelä* *N 257*, pretti uhdens-fstunstei.

Difchleri un zimmermanni, las sawu ammatu pareift probi, warr pastahwigas weetas prett labbu lohni un drißwu kofrteli dabbuht *Ligates* *papifra-fabriki*, *Behfu* *kreife.* 3

La mahjida mannä meitu-floblä eefahftees tai 3. August f. g. *Sfoblas* behni (meiteefchi), las fchinni floblä grubb eefahftees, warr il deenas *Wehrburgä*, *Keivera-dahfja-eelä* *N 1*, no pulst. 10—12 preefch pufßdeenas, peeteiftees. Te webl daru finnamu, la meiteefchi ir bes labdahm eepreefchigahm finnaschanahm fchë teel uhdemti. **N. M. Stolger.**

No *Widsemmes* landrahtu-kollegias teel zur fcho finnamas darrichts, la tabß uszeltas *Lentfchu* *stanzijas* ehlas lihß ar aplahrtejo, no *stanzijas*-muhra eeflehgtu semmi us torgu tai 12. *Oktober* un *peretorgu* tai 13. *Oktober* pulst. 3 pehj pufßdeenas, *Behfu* *bruggu-teefas* *nammä*, *wairaf-fotlitajem* *tills* *idohßtas.*

Wairal-foblißchana eefahfahs ar to naudas summu no diwi tuhlfotfch rubbukeem. *Wiffadas* *flaidratas* finnas warr dabbuht pee *Behfu* *bruggu-teefas.* 3

Rihgä, *brunnineeku-nammä*, 6. *Juli* 1870. **v. Grünwaldt,** *ritterfchafstes* *sekretehrs.*

Pehterburgas *Ähr-Rihgä*, *Suoorow-eelas* *gallä*, *aß* *prowijanta* *kommissijas* *fchlühneem*, *irr* *ruh-miga* *mahja* *preefchä* *labda* *subrmanna* *jeb* *ammatneeka* *lehßt* *pahrdohdama.* *Slaibratas* *finnas* *warr* *dabbuht* *no* *tablu* *no* *Schahlu-wahrteem*, *Aniffi* *in* *ow* *braßtu* *bohdi* *pee* *Ed. Bagel.*

Stufmannu *muifchä*, *Rihgas* *kreife*, *tills* *fcho-gadd* *semneeku-mahjas* *pahrdohdats*, *las* *Jurgu-deena* 1871 *par* *ihpafchu* *usnemmanas* *irr.* *Klachtalas* *finnas* *irr* *panahlamas* *pee* *Stufmannu* *muifchas* *waldifchanas.* 4

Katrihnes *dambja* *gallä* *irr* *masa* *jauna* *mahja* *lihß* *ar* *dahfju-* *un* *buhwofbkeem* *pahrdohdama.* *Tuwalas* *finnas* *pee* *faimneeka* **N. Berg.**

► *Jaun-Bebru* *muifchä*, *Kobtnesses* *bas-nijas* *draufße*, *irr* *Jurgös* 1871 *uhdens-* *un* *wehja-dfirnawas* *lihß* *ar* *pilnigu* *bohdes* *eritti*, *pufßmuifcha* *un* *jauns* *kreohgs* *us* *renti* *idohßdami.* *Tuwalas* *finnas* *turpat* *dabbujamas.* 3

No *Peltjeas* *atwehlehts.* *Drikklehts* *un* *dabbujams* *pee* *bilfchu-* *un* *grahmatu-drikketaja* *Enft* *Plateß*, *Rihgä*, *pee* *Pehtera-basnijas* *N 1.*

La ugguns-fshades apdrohßchinaschanas beedriba „Salamander.“

lam grunts-kapitals 2 millionus rublu leels un wehl labbt leels ihpafchs brußka kapitalß,

ta beedriba apdrohßchina prett ugguns-fshadi *Rihgä* un ap *Rihgu* *mahjas*, *fabrikus*, *prezjes*, *meßbeles* *jeb* *mahju-leetas* un *wiffadas* *kustamas* un *ne-lustamas* *mantas* *zur* *sawu* *apftiprinatu* *weetneeku*

A. Bergengrün,

lam *lantoris* *irr* *leelaja* *Muhlu-eelä* (*Mönchßstraße*) *N 15*, 1 *treppi* *us* *augfchu*, *blakkam* *muittas* *nammam* *un* *pretti* *Dom-basnizai*, *Rihgä.*

Jauns

wihna-pagrabs

no **Ludwig Stuhl** un *beedris* *Rihgä*, *Kohp-* *un* *Schufnu-eelas* *stuhri*, *peedahwa* *labbakas* *wihnu* *sortes* *un* *dafchabus* *jittus* *dfehreenus* *par* *to* *wifßlehtalo* *malßu.* *Apfoblu* *katru* *zilweku* *laipnigi* *apdeeneht.* **Ludwig Stuhl.**

Skunftigus

f u h d u = m e h f l u s

(*superfosfat*), *no* *tabß* *paßiftamads* *wifßlabba-* *lahß* *englißchu* *sortes*, *warr* *wenumehr* *dabbuht* *pirkt* *par* *to* *wifßlehtalo* *zennu* *pee*

Man un beedra, *Sinder-eelä* *N 2.*

To *us* *Pehterburgas* *leelo* *israhdißchana* *ar* *gohda* *malßu* *atfihßtu*

Superfosfatu,

(*ahfsemmes* *druwas-mehflus*), *to* *Wahjsemme*, *Belgija* *un* *Anglija* *il* *ween* *fapratigß* *iemmes-* *lohppeß* *brußke*, *pahrdohd* **L. Goerke** *un* *beedr.*, *Sinder-eelä* *N 12*, *blakus* **A. Menckendorff.** 2

Kamaßchas

un kalofchas

preefch *lungem* *un* *dahmahm* *no* *wifßadahm* *for-* *tehm* *par* *lehtu* *tirgu* *pahrdohd*

P. J. Welikanow, *Kalku-eelä* *N 9.*

► *Rihgas* *kreife*, *Jaunpilles* *basnizad* *drauf-* *ße*, *atrohdnama* *Jaunpillesmuifchä* *teel* *wiffas* *pee* *walkas* *femmes* *peederrigas* *mahjas*, *fchinni* *gaddä* *us* *pahrdohdchana* *littas.* *Tuwalas* *finnas* *pee* *turrenes* *muifchas* *waldifchanas.* 2

La *mahja*, *Schuljina* *mantineekem*, *Maf-* *kawas* *Ähr-Rihgä*, *masaja* *Keepereelä* *N 22*, *irr* *pahrdohdama.* *Tuwalas* *finnas* *turpat.* 1

Lai *nakti* *no* 20. *us* 21. *Juli* *irr* *no* *Wifßu* *muifchas*, *Tullumas* *aprinßi*, *weens* *firgs* *nofagß*; *winfch* *bija* *tumfchi* *tumfchs*, *kupla* *afte*, *trehpes* *us* *kreife* *puffi*; *wehl* *turpat* *fagtas* *diwas* *fchir-* *res*, 2 *eemaulti*, 2 *draßnu* *grohßchi* (*weena* *ßilla*, *ohtra* *balta* *ar* *farkanahm* *frißpehm* *un* *tumfchi* *bruhni* *dehta-ratti* *ar* *dhella-afßehm*). *Kas* *pahr* *to* *fahßßibu* *flaidratas* *finnas* *warr* *atneß* *aug-* *fchä* *minnetä* *muifchä*, *dabbuhs* *labbu* *pateizibas* *algu.*

Lai *nakti* *no* 16. *us* 17. *Juni* 1870 *irr* *appalfch* *Zummurdas*, *no* *ßahna* *muifchas*, 1 *gafchi* *behrs* *firgs*, *no* *wehrtiga* *auguma*, *no* *gannibahm* *nofagß*, *wehrtiba* *no* 100 *rubl.* *fudr.*, *bes* *ittin* *ne* *lah-* *dabm* *fihmehm*, *till* *feßlinu* *weeta* *weens* *maß* *baltums* *un* *ihjas* *trehpes* *us* *labbo* *puffi.* *Kas* *pahr* *to* *warretu* *flaidru* *finnu* *doht* *Zummurdä*, *dabbuhs* 25 *rubl.* *fudr.* *pateizibas* *algu.*

► *Kausas* *muifchä*, *Walkas* *kreife* *un* *Palzmar* *draufße*, *warr* *tuhlin* *us* *renti* *dabbuht* *nemt* *weenas* *uhdens-dfirnawas* *ar* *di-* *weem* *malameem* *ganßeem* *un* *erifftefchanu* *preefch* *bibdelefchanas*; *lahß* *peebert* *arri* *semme*, *plawas* *un* *gannibas.* *Uhdens* *truhlums* *ne* *lah* *naw* *bijß.* *Tuwalas* *finnas* *dabbujamas* *pee* *turrenes* *muif-* *chas* *waldifchanas.*

Sehjams *laifs* *driß* *atfal* *buhß* *lahß* *un* *tadeht* *semmes-lohppejem* *peeminnam* *mußu*

Superfosfatu.

Kä *jaw* *daufß* *gaddus* *israhdißjes*, *tab* *par* *wiffeem* *zitteem* *flunftigem* *mehfleem* (*fußdeem*) *fchee* *irr* *tee*, *las* *wifßwairal* *peknas* *eeneß* *un* *la*, *lab* 5 *rublu* *wehrtiba* *ißfehji*, *laträ* *reifa* 10 *rublu* *wehrtiba* *ruddeni* *eenahßchana.*

Mehß *sawu* *prezzi* *nemmam* *is* *labdas* *fabrikas*, *las* *jaw* 21 *gaddus* *pastahw* *un* *labbako* *prezzi* *bohß*; *katram* *maifam* *irr* *ta* *fißme* *wirßu:*

S. Langdale.

Leekam *tuhliß* *katru* *partiju*, *to* *mums* *atfelle*, *fchejenes* *politchnikumä* *ismelleht* *un* *tä* *mehß* *ar* *appalwoßchana* *tiffala* *labbu* *prezzi* *ween* *pahrdohd-* *dam.* *Zens* *irr* 5 *rubli* *par* *maifu* *no* 250 *mahr-* *zinahm* *fmagguma.*

Frißk un Wieprecht.

semmeßlohpßchanas *lantohris*, *Rihgä*, *leela* *Sehlaba-eelä* *N 1.*

Jelgawä *sawu* *prezzu* *krachjumu* *effam* *eriff-* *tejußchi* *pee* **J. J. Haase** *t.* *un* *tur* *par* *Rihgas* *zennu* *buhß* *dabbujams* *zil* *katram* *watjafßigs.*

No *sawa* *spihkera* *peedahwaju* *tohs* *paßiftamam* *ß-* *funftigus* *druwu-mehflus*

Superfosfat,

(*ar* *opßihmeßchana:* **Paßard**).

Schee *weenigi* *druwas-mehßli* *ar* *fchahdu* *no-* *faußfchana* *jaw* *ilgus* *gaddus* *no* *weetas* *no* *sem-* *lohppejem* *Widsemme* *un* *Kursemme* *stipri* *bruhleti* *un* *par* *pastahwigi* *derrigeem* *atraftri.* *Behj* *pa-* *tiffchanas* *warram* *wiffu* *fcho* *brufetaju* *wahrdus* *finnamus* *darricht.* *Lä* *tad* *nu* *fchi* *leeta* *jaw* *pa-* *ßiftama* *deesgan*, *ne* *la* *mums* *wehl* *watjafsetu* *Deewßfinn* *lahbas* *leelas* *ißflawefchanas* *par* *to* *idohß.* *Lai* *ir*

Jelgawä *semlohppeji* *pee* *fcheem* *dru-* *was-mehfleem* *lehtafi* *war-* *retu* *peetift*, *tad* *efmu* *par* *to* *gahdajis*, *la* *tee* *ir* *tur* *pee* *Güntßer* *un* *deßla*, *prettim* *Laf-* *weefchu* *basnizai*, *teel* *täpat* *lä* *fcheitan* *pee* *manniß* 5 *rubl.* *fudr.* *par* *maifu* *pahrdohti.*

P. van Dyk,

Rihgä, *leelä* *Pils-eelä* *N 19.* (*agral* *Sinder-eelä* *N 10.*)

Vabbafchu *muifchä* 13 *werßes* *no* *Engelhart-* *pafßes*, *teel* *labdas* 30 *pufßra* *weetas* *linnu* *no* *tihruma* *pahrdohdats.* — *Kurram* *patiffchana* *buhßtu* *pirkt*, *tas* *lai* *peemeldejahß* *drißumä* *pee* *muifchas* *waldifchanas.*

Par nandu un mantu.

(Stat. *No* 25.)

Mahjas wihrs pafattijahs winnam isbrihnojees azzis. „Tu no ne ka nesinni? nesinni, ka Detmers sawa muhscha mahju nedabbuhs?“

„Nedabbuhs?“ Augsburgis issauza nizzinadami. „Kam tad wezzajs mahju atstahs? Lihds nemt, winsch taf to newarr!“

„Sawam jaunakajam winsch to atstahs!“ meisters fazzija noswehrdams. „Detmera brahtam, kas preefsch tschetreem gabdeem dsimmis. — Meluhkojees us manni wis ta, it ka es buhtu sapraschanu saudejis,“ winsch runnaja prohjam, ka Augsburgis winnu pahrbrihnojees un netizzigi uslubkoja. „Ta tas irr, un tu ne ko nepahrgrohfsi, un kad tu arri Detmeru desmit' reis, un ne reis ween buhtu no wehrscha isglahbis; es dohmaju, ka tu to reis deesgan fahpes naudas par to effi dabbujis.“

„Tee pah' dahlderu — tee ar kas bija!“ Augsburgis mehdija.

Kad man tee buhtu bijuschi, tad es gan few buhtu sinnajis palihdsfetees, ka man nebuhtu wis waijadfigs bijis sawu muhschu keegekus strikheht. Bet ar dserfchanu un plihdeschanu neteef, sinnam, us preefschu!“ meisters fazzija farunnu beigdams, mahja ee-eedams, kur winnam zitti pee walfarinahm nahza paffat.

Augsburgis — mums jau winsch pee scha wahrda jafauz, kaut tas gan winna ihpafsch wahrds nebija, bet til palams ween, ko winsch few zaur mellu stabsteem, ko winsch tai pilsschta teizahs peedsihwojis, nopelnijees — Augsburgis palikka wehl kahdu laiku abra, lai ar sawahm dohmahm darbotohs. Tas spehrens bija negaidohht notizzis. Kad winnam wisflittaki bija klahjees, tad bija winnam arweenu ta leelaka eepreezinafchana bijuse, ka Detmers winnam winna wezzuma deenas ralihdseschocht. Winsch gan sinnaja, ka Detmeram us winna ne kahda mihlestiba nebija; tatschu winsch arri sinnaja, ka Detmers no sawa gohda prahta tikschoht dsihits winnam palihdschicht, un ka tas par welti ne-effoht us Detmera gohda prahta palaisstees. To gan ne weens newarreja leegt, ka Augsburgim no Detmera pateiziba nahfotees. Ur breefmahm tee atgahdinajahs, kas bija toreis klacht bijuschi, ka wehrfis peepeschi us behrnu, kas tam bija turuma peegahjis, bija usbruzzis. Skreedams tas bija galwu us semmi noduhris, bija ar johni sehnu us raggeem fehris un to aughti gaisa sweedis, lai no jauna tapat darritu, kad sehns semme kristu. Kad Augsburgis nebuhtu palihga nahzis, tad sehns gan nebuhtu no nahwes glahbts. Augsburgis jatwehra nilno wehrfi pee raggeem, bet tas wilka winnu gar semmi, nosweeda winnu no raggeem un saminna ar sawahm swarigahm kahjahm winna freiso rohku un buhtu winnu

teescham nogallinajis, ja wehl pee laika nebuhtu no wairak puffedim palihdsiba nahfufe. Wiffi Augsburgis scha darba labbad usteiza. Lai scho notiffumu Detmers ne aismirstu par to Augsburgis gabdaja fleepeni. Detmera tehws, labbu naudas summu Augsburgim ismaksajis, dohmaja, ka ar to deesgan un nedohmaja neka wairak us preefschu par Augsburgis gabdacht, kas, ka jau meisters peeminnejis, to preefsch winna deesgan leelu nandu nefahrtigi isschkehrdeja. Detmera tehws palikka neganti dufmigs, kad winsch kahdu deenu noklausijahs, ka Augsburgis sehnam to apsohlishanohs isspeeda un likka apwehreht, ka winsch buhschoht Augsburgim dauds naudas ismaksacht, til ko winsch mahju mantoschoht. Ais dufmahm drebbedams winsch peegahja negantneekam klachtu, kas eedrohschinajahs behrna prahtu ar apsohlishanahm apgruhtinaht un draudedams pagehreht, lai to ne weenam nestahstohht. Tee wahrdi, ar kurreem Detmera tehws to Augsburgim pahrrahja gan arri nebija fwehrti un mehriti; wehl wairak tehwu apfaitinaja usmeedamas atbildes, un eekams sehns wehl manija, tehws bija tehwinu pee apfalles fagrahbis, to gaisa riaki greesis un ar weenu sweedeenu par dahrsa sehthu, kur tas notikka, pahri pahrsweedis. Wehl tai pascha deena tikka meisteram pawehlehts, lai Augsburgis atlaischoht Semneekam nu gan pebz taifnibas tas nepeekritta, kad keegezneeki tikkai winnu meistera warrâ stabweja. Wisseem negaidohht Augsburgis tuhlin fazzija, winsch negribohht ilgaf tahda blehscha deenesta strahdacht, kas pee teem rohkas peeleekoht, kas winnam labbu darrijuschi. Wehl ne-effoht wiffu deenu walfars, gan laiks nahfschoht, kur winsch ar to us nandu lepno tehwinu aprehkinaschoctes. Wehl tai pascha deena winsch bija sawu paurinu us mugguru nehmis un aishahjis, us kurren, to ne weens nesinnaja. Sawu mahjas wihru, keegezneeka meisteru, winsch gan bija tais gaddos seemas laika apmeklejis — bet ne tam par preeku. Bepta apgabbala winsch nebija wehl lihds schim redsehts, un laikam ruhfts truhkums winnu bija sawa wezza maies tehwa deenesti dsinnis.

Kad Detmers bija bihjees, ka Augsburgis winnam usspeedischoctes un winnam par nastu buhschoht, tad rahbijahs, ka winnam wihlees. Augsburgis likkabs no winna behgoht un ne winnu meflejoht; tikkai tas rahbijahs Detmeram ehrmigi, ka winsch keegezneeku daschu reisi schur tur mahjas turuma attrahpija. Tatschu winsch sinnaja katru reisi kahdu isrunnu, ko waijadseja par riktigu peenemt, kad winnu prassija, ko winsch te darroht; kad nu winna wasanka dabbu pasinna, tad par to nebija ne kahds brihnum.

Tee tschetri gaddi, kas Ottenu mahjas pagahjuschi, nebija ne ko dauds pahrgrohhsjuschi, tikkai wezza semneeka staltajs, augstajs stahws bija dauds mas fahknuppis un winna matti bija baltali palikkuschi,

turpretti Keene un Tihna bija labbu gabbalu uf augfchu augufchas, un mafajs Riklefs bija par brangu fehnu palizzis. Ar fawahm gaischfillajahm azzihm winfch luhlojahs fapnodami pasaulè; wianna tehws gan wehlejahs, fa winfch buhtu dedsigaks bijis; puiſchi un meitas winnu turreja par dumju, tapeh; fa winfch ne fainneezibâ neds arri pee firgeem un gohwihm nenahza. —

„Tas puika ne warr ne pafchu tettü no zuktas iſſchirt,“ Antons fazzija nizzinadami kahdu reifi.

„Kur sennal deeneju, tur bija sehns, tas pafinna katru aſti un fnahbi wiffâ mahjâ.“ —

„Muhſeis paſihſt turprettim katru kohku un katru puffi dahrfâ,“ Anna atteiza. Puiſchi dohmaja, tas ne-effoh; ne kas, un freetnam ſehnam waijagoh; pa ſtalli, un ne pa dahrfu dſihwoht. Anna bija ar mah;ti warrbuht tahs weenigahs, kas behrna kluffu prahtigu dabbu riktigi aſſinna. Detmers, zil winfch uf fawu maſo brahli uſmannija, dohmaja jo labpraht fâ zitti, fa tas dummitis. Sinnams, mafajs arri nebija ne kad til bailigs un kluff fâ kad winfch bija flah;tu. Riklefs fajutta ar behrna dabbu, fa Detmers wiannu nemih;toja.

Jau no ſeemas beigahm baſnizas ſah;dschâ jauns technikers bija uf dſihwi uſmettees; tam bija uſdohts ſchoffejas pahrraudſiht, kas tur tuwumâ tilka buhwetas; tas bija no dabbas gudrs, mah;zihts, bet ittin palatdnigs wihrels, kas ne fo nebarrija mih;fal, ne fâ pa puſſnaktihm aif puddeles krohgâ ſehdeht un kahrtes ſpehleht. Gefah;kumâ gan Detmers nebija tur pee dſerſchanas peebeedrojees; ket kad winfch reif uf inſpektora peerunnafchanu tur kah;das ſtundas bija palizzis un par ta johzigeem ſtah;ſteem iſpreezajees, tad winfch jau oh;tru walfar arri peebeedrojahs. Drih; winfch newarreja wairs beſ ſchah;dahm faſtapschanahm iſtikt; winfch nahza, kad ween warreja patikt uf baſnizas ſah;dschas un nenahza ne kad preeſch puſſnachts mah;jâs. Tehws gan pamannija ſchah;du nekahr;hibu uu nopuhtahs; bet tah;dâ eh;rmigâ buhſchanâ, kah;dâ winfch ar dehlu ſtah;weja, winfch to newarreja pahrraht. Bet mah;te, kaut wianna neſinnu fâ gribbeja dehlam labbu padohmu doht, to newarreja; jo dauds kawelki turreja winnai mutti zeet.

Waffaras widdus bija jau pagah;jis, beſ fa tè ih;ſts waffaras laiks nn waffaras ſiltuma buhtu bijuſe, fâ ſchê jubras tuwumâ daudſfahr; meh;dsja buht. Seena laiks bija tohti gruh;ts bijis, tâ fa ſeens ne maj nebija darba wehr;ts. Beh;dejee weſumi bija paſchâ leetü ar leeleeem publineem mah;jâ noweſti. Laubih;w nebija ne kah;da ih;ſta preeka pee darba un ſtrah;daja apnikkufchi. Detmers gan bija tad un ſchad ar errigeem wahrdeem uf darbu uifflubbinajis, taf;ſchu ar darbu ne, maj tâ negah;ja uf preeſchu, fâ winfch wehlejahs. Sa-errojees, faruh;dsis prahtâ winfch dewahs uf trakteeri, kad waijadſigafee darbi bija padarriti. Waffaras bija aukſts, wehjains, weens no teem, fo ruddens ſew par wehſtnescheem ſuh;ta

papreeſchu. Kad Detmers pee zepta gabja garram, tad Augsburgis iſnahza ar ſpeeki rohkâ un pih;pi ſoh;bôs no eh;fu ſtarpas laukâ, fâ rah;dijahs, gribbedams uf zetta dohtees. Detmeru ceraudſidams winfch to ſweizinjaja, fawu wezzo ſaplehto un ſalaufito ſalma zepuri panemdams. „Wai tu gribbi laukâ iſeet?“ Detmers waijaja wianna apgehrbu apflattidams. —

„Ja, man ja-eet uf D,“ manni abbi kamſoli irr noplihfufchi un tâpat arri kurpes — man jaluh;ka jauni dabbuht. Zuh;ſ laikam eeſat uf trakteeri?“ Pirmo reifi Detmers mannija, fa keege;neeks wiannu wairs ar tu ne-uſrunnaja, un no labſirdibas dſihts winfch fazzija: „Sauz manni taf par tu, fâ tu lih;dj ſchim effi meh;dsis.“ — „Es to ne-uſdrih;ſtejohs, bet ja es to drih;ſtu, tad to labpraht darriſchu. Tâ tu gribbi uf trakteeri? Nu, to es wis tew nenemmu par faunu! Biſch;ki preeka zilwekam taf waijaga no ſawas dſihwoſchanas! Tew taggad deefgan janomoh;zahs, janoruh;pejahs — preeſch zitteem!“

„Ja, to Deews ſinn!“ Detmers fazzija, kas drih;ſ pee katras maſas atgah;dinafchanas warreja pilkt palikt.

„Tè warretu gan glufchi beſ ne kah;das zerribas palikt, kad to ih;ſti apdohma, kapeh; tas tâ nah;zis.“ Augsburgis runnaja proh;jam, bet wairaf appaſch ſewis ne fâ uf Detmeru. „No, taws zefch gan no-greeſchahs ſchê pa labbo rohkü un mans pa kreifo. Weh;lu dauds preeku pee ſpehleſchanas!“

Abbi ſch;h;brahs, bet tee Detmeram no Augsburga weh;letee preeki nemas ne gribbeja ſchodeen' nah;kt, bet pawiffam zits kas. Jau no paſcha eeſah;kuma winnam nebija ſchodeen laimes ſpehleſchanâ. Par to fa-errojees winfch eemetta drih; weenu paffat oh;tru daſchas allus un grokfas glah;ſes; bet jo augſtat winfch ſpehleja, jo wairaf winfch pametta. Duſmâs winfch noſweeda pehdigi kahrtes uf galda un fazzija, fa winfch tah;dâ nelaimes deenâ ilgal neſpehleſchoht; wianna prettineeks ceraſtija it meerigi fawu winniu grah;matinâ un atteiza: „Glufchi tâ, fâ tu gribbi draudſin! Es jau nepageh;ru, lai tu wehl wairaf pametti. Bet peh; diwahm neddelahm man paſcham kah;ds parah;ds ja-aifmaſfa. Tü buh;fi til labs gah;daht, fa es lih;dj to laiku fawu naudu dabuju.“

Detmers aiſſweeda ar joh;ni durwis no iſtabas iſeedams. Preeſchnammâ winfch dſirdeja, fa par wianna neezigahm duſmahm ſmeh;jahs, un nikniba par eefchâ palizzejeem, fâ par wiffu paſauli kah;la winnâ wah;ritees. Pa zettu eedams un uf zettu ſlattidamees winfch ſah;ih;jahs, kad winfch peepeſchi ſew lih;dsâs dſirdeja balſi: „Labb' walfar!“ Azzis pazeldams winfch ceraudſija Augsburgi ar pauniau paduffe pee kah;da wih;toſa ſtah;wam. „No kurrenes tu nah;zi wehl til weh;lu?“ Detmers waijaja, bet ne wiffai laipnigi.

„Ja to es ſakku! Beh; gruh;ta darba es gan buh;tu nopelnijis, fa taggad gultâ meerigi gulletu. Bet

pee kolymanna kamsoli bija darbā, tee zitti bija wiſſi iſpahrdohiti, un lai man nebuhtu ohtru reiſi jaeet, es pagaibiju, kamehr tilka gattawi. Ka wiſſch wiſſmaſat ſtundu uſ Detmera atpalkatnabſchanu gaidijis, par to wiſſch neteiza ne wahrda. Detmers ne-atbildeja ne ka, gabja keegetneekam libſās kluffu zeeſdams pa zehtu, no ſawa beedra ſagſchus aplub-rehts. „Krohgs laikam nebija wiſ pilns?“ Augsburgis ſahka atkal par kahdu brihdi gluhnedams runnaht. „Wai tew laime bija?“

„Laime?“ Detmers paſmebjahs niſni. „Wai tad man ſawā muhſchā kad laime bijuſe? Tur tu redſi mahju, kaſ man pehz Deewa taiſnibas waijadſeja peederreht,“ un wiſſch krattija dubri pret mahju, ko taggad mehneſcha gaiſnā warreja eerauſiht. „Zit gaddu gan pa-ees, kad ſaſohditajs puika tur par ſaimneetu paliks, un man buhs ar baltu ſpeeki rohkā ja-iſeet.“

(Uſ preekſchu wehl.)

Stahſts iſ kahdas wezſas grahmatas.

(ſtatt. Nr. 26.)

Taggad wiſſa tilkai ſkaidri atſinna, ko wiſſa jau daſchu reiſi tumschi bija juttuſe, ka baggatam daudſ weegli, ahrigi taiſnigi ſtaigahht, ne kà nabbagam, to ſauz paſaule Deewa bihjaſchanu; bet eekſch-figa nelaiſe baggatu wehl wairak mohza ne kà nabbagu. Wiſſai bija taggad wiſſ ahrigs laimes ſpohſchums, ko wiſſa ne kad nebija ne ſapnojuſe, un bija nemannoht tibraka un labbaka palikkuſe, no ka wiſſa arri nebija ſapnojuſe; bet baggatibas ſpohſchumā bija wiſſas ſirds apſinnaschana mohduſehs, wiſſa jutta, ka wiſſa zaur melleem Deewa bihjiga palikkuſe, ka wiſſai pehdiga pateefiba truhſt un ka wiſſai tapehz taſ wiſſaugſtaka manta, mihleſtiba, aiſleegta. Tahdā wiſſe wiſſa zeeta baddu pee kah-rumeem — un ne tilkai aiſ herzogenes galda —; ſennak rupju maiſi ehſdama wiſſa ne kad nebija baddu zeetuſe.

Hugo augſta grahja dehlſ, dohmaja, wiſſch effohht no ſemmas ſahrtas, ka newarroht uſ atmihleſtibu zerreht; Beatriks, aplahrtſtaigataja dſeedataja, dohmaja, ka wiſſas ſirds par ſemmu, ka warretu atmihleſtibu doht.

Bet mihleſtiba aprij pehdigi taſ wiſſas apdohmaſchanahs, un kaiſlibas ugguns pahſpehj kahdas ſtundas un pat deenas ir ſaunas apſinnaschanahs ugguni, kà weens ugguns ohtru aprij; bet zittā brihdi mihleſtibas ugguns ohtru ugguni wehl wairak uſ-pubſch.

Mihleſtibas ugguns bija pee Beatrikes wehl warrenahs ne kà pee Hugo. Aplahrtſtaigataja dſeedataja bija ſennak wiſſahm kahribahm padewuſehs un taiſni tabehht arri maſ behdajuſehs, kad daſcha wehleſchanahs newarreja tiſt iſdarrita; taggad kohti zeenitai freilenei bija wiſſ, pehz ko dſeedataja tihkojuſe, un

tatſchu wiſſai waijadſeja arweenu ſewi apwaktetees un ſawalbitees, ſawas wehleſchanahs beſ galla tur-reht un apſpeeft. Tad wiſſa no weenigahs ne-peepilditas wehleſchanahs, no pirmahs pateefas kaiſlibas jo wairak tilka pahwarreta.

Pehdigi wiſſa to wairs ilgaki newarreja panest; ſchahs mohkas waijadſeja wiſſai atgruhſt. „Kad es atkal nabbaga buhtu! Nabbaga un beſteefcha tur-klahht? — Bet wai es tad laimigaka buhtu? Es warretu wiſſmaſat tad wiſſeem zilweeem rahditees, kahda es eſmu, un taſ arri kahda laime. Wiſſeem arri to newaijaga ſinnaht, kahda es pateefi eſmu: — bet weenam waijaga to ſinnaht!“ — — —

Wiſſa apluffa ſawā runnā; ſkaidrahs dohmas wiſſai noſudda. Tilkai weenas dohmas ſtahweja wiſſai arweenu preekſchā: wiſſa gribbeja Hugo ſaz-ziht, kaſ wiſſa iſhti irr. Kaſ tad notikſchoht, to wiſſa neſinnaja. Wai wiſſai buhs behgt, wai paſſeſptees? Wiſſai bija wiſſ weena alga. Bet Hugo, wiſſa gribbeja ſawu mihleſtibu iſteikt ar pilnu pateefibu muttē; pateefibā wiſſa gribbeja tam ſawu mihleſtibu rahdiht un ar pateefibu ſchihſ mihleſtibas ſpehtu apſehgeleht. Sinnams, tad wiſſch wairs newarreja wiſſas mihleſtibu peenemt. Bet pateefiga mihleſtiba newaiza, wai wiſſa pehzat teek peenemta wai ne. Wiſſai janahht pee gaiſmas un ja-uppurejahs, un kaut ſchihſ uppuris arri mihleſtibas nahwe un dſinnſchana weenā brihdi.

IX.

Beatriks aiſmigga ar ſcho apnemſchanohs un at-mohdahs ar taſ paschas. Tatſchu wiſſai rahdi-jahs, ka ſkaidrā rihta ſaules gaiſmā apnemſchanahs gruhſtaka ne kà wakkar pee mehneſs gaiſmas. Wiſſa iſgahja dahſā un uſmekleja to weetu, kur wiſſa pirmo reiſi ar Hugo runnajuſehs. Bija gluschi kluff, tilkai bittes un putni dſeedaja, bet Beatrizei iſlikahs, it kà wiſſa luſtigu muſikas ſkannu atkal dſirdetu, tilkai daudſ lehnaki; toreij ta ſkanna wiſſai bija kà raudu dſeefma auſis atſkannejuſe.

Wiſſa noleezahs pee ſunnischa, glaudija to un iſſtahtſtija tam, ſawam weenigajam uſtizzamam, ſawas behdas kà wiſſa jau daudſreiſ darrijuſe. Sun-nihts lehza peepeſchi augſcham un rehja, gluschi tāpat kà wiſſā negaiſa nakti klinſchu ſtarpā. Beatriks redſeja ſawa ſapna tehlu, Hugo, kaſ wiſſai zaur dahſu nahza prettim, bet ne bailigi un brih-nodamees, kà keiſera deenā, bet ſtingri, pat par drohſchi. Arri wiſſa ſweizinaſchana un uſrunnaſchana bija gluschi zittada ne kà zittahm reiſehm, wiſſa wahrdi bija brihwaki un drohſchaki, tatſchu paſchā runnas widdū wiſſa balſs aiſrahwahs: bet wiſſch apkeh-rahſ atkal driht un iſteiza ſawu mihleſtibu, ko wiſſch libdi ſchim tilkai bailigi zaur azzihm no tab-lenes bija eedrohſchinajees parahdiht.

Beatriks zeeta kluffu, it kà buhtu par aſmini pa-

liffufe, winnaſ azzis malbijahs ſchurp un turp, winnaſ luhpaſ kuſtejahs beſ ſkannaſ, it kà taſ atbildi mekletu un newarretu to atraſt.

Nu Hugo ſahka ſtabſtiht — un wahrdi ſkrehja kà ar wehtru —, winnam ja-eetohſt probjam no Strahsburgaſ, jau ſchodeen', bet winſch effohſt ſchodeen zits, ne kaſ waſkar bijis. „Waſkar' waſkara,“ winſch ſazzija, wehſtneſſis atſkrehja no grabſa Gerbota, no labbaja kunga, kaſ taggad uſ nahweſ zifſahm guſt, un eſ eſmu Gerbota weenigajſ dehlſ un eſmu pehſ manna tehwa ne-iſdibbinajama prahta ſchè par nabbagu pilſſehſtneeka behrnu tizzis uſau-dſinahtſ. Taſ ſweſchajſ kohymanniſ, kaſ muhſ tiſ beeſi apmekleja, bija manſ tehws; al, winſch ne kad nenahſa ar tuſſchahm rohſahm un bija arweenu tiſ laipniſg. Ar ſawu rohſtu winſch manni gribbeja uſ ſawu pilli atpaffat weſt, bet nahweſ wahjiba winnam uſbrukka, un nu winſch warr tiſkai uſ nahweſ guſtu iſſazzihſt, ka eſ winna dehlſ. Man gan taſ gauſchi ſahp, ka eſ tehwu atrohdu, lai winnu tuhlin arri ſaudeju, un taſſchu man mannàſ behdàſ arri weenſ preeſſ, kaut taſ gan grehſ —: jo taggad juſſ zaur dſimtu lihdiſg buhdamſ warru pehſ juſſ prezzehſt un gribbu juhſu „ja“ wahrdu uſ zekta nemt lihdiſ, lai preeſſch muſſ abbeem tehwa ſwehſtibu dabbuju.“

(Uſ preeſſchu beigumſ.)

Uſ Amerikas brihweſtibàſ karra.

Lord Perſi regimente bija kahdu deenu uſ lauku Boſtoneſ pilſſehſtas preeſſchà ſapulzejuſehſ, lai mehrki ſchautu; pee ſaldateem peenahſa tur kahdſ Amerika-neeſchu ſemneeka ſehſſ, kaſ jau ſen no ſawahm drehſehm bija iſaudſiſ.

„Nu ſaldati!“ lordſ Perſi ſazzija, „dohmajat, ka mehrkiſ weenſ Jenki*) un ſchè weenſ dukatſ preeſſch ta, kaſ widduſ melnumu, winna ſirdi, trahpa.“

Jonatanſ peenahſa wehl tuwat, lai mehrki ſchauſchanu wehl labbat warretu noluhkoht. Pirmajſ ſaldatſ ſchahwa un ſchahwa garram. Jonatanſ ſitta rohſtaſ uſ ſtilbeem un ſmehja neganti. Dhtrajſ ſaldatſ ſchahwa un ſchahwa garram. Jonatanſ ſweeda ſawu zeppuri gaiſà un ſmehja wehl diktaſi.

„Tehwin! ko tu ſmeiji?“ lordſ Perſi waizaja errigi.

„Gi, ja juhſ to gribbat ſinnat, eſ preezajohſ par to, kad eſ dohmaju, zif drohſchi Jenkiſi preeſſch juhſu ſchauſchanàſ warr buhi.“

„Tà? Wai tu dohma, ka tu warri labbat trahpiht?“

„Neſinnu, warretu paprohweht.“

„Labb; dohdat winnam weenu ſlinti, ſaldati, un warrat winnam winna ſmeekluſ atdoht.“

Jonatanſ panehma ſlinti, ko winnam weenſ ſaldatſ dewa un apluhkoja to ſmalſi.

Winſch ſazzija: „Wai juhſ dohmajat, winna warretu plihſt? Tehwa ſlinte gan naw tiſ ſpohſcha, bet eſ dohmaju! ta taſ labbaka.“

„Un kapehſ tu tà dohma?“ lordſ Perſi waizaja.

„Tapehſ ka eſ ſinnu, ko ta warr darriht; bet pee ſchahſ man jaſchahubahſ. Un tad wehl kaſ: Juhſ ſauzat to mehrki tur par Jenki — eſ neſchaju Jenki.“

„Nu, tu tad warri to par Englandeeſchu ſaldatu ſaukt, ja taſ tew tà tiht,“ Perſi ſazzija.

„Labb, taſ weenſ Englandeetiſ. Nu tad par brihweſtibu, ſwabbadibu, kà tehws ſakka.“ — Jonatanſ pazehla ſlinti un ſchahwa.

„Tà!“ winſch iſſauzahſ; „eſ dohmaju ſarkanſwahrſſcham zaurumſ kamſolòſ. Kapehſ juhſ tad neſmejat?“ winſch ſazzija uſ ſaldateem, „taſ wihrſ taſ ſazzija papreeſſchu, lai juhſ par manni ſmeijohſt.“

„Tu rakfari, taſ tew neſinnohſt iſdeweew. Wai tu dohma pateeſi, ka tu mehrki atkal warri trahpiht?“

„Pateeſi neſinnu, bet warru prohweht.“

„Dohdat winnam zittu ſlinti un peeluhkojat, ka ſchis luppata juhſ netrahpa. Eſ gan nebihtoſſ, mehrkam preeſſchà noſtahteeſ,“ lordſ Perſi ſazzija.

„Taſ buhtu labbaki, ka juhſ to nedarritut,“ Jonatanſ ſazzija.

„Wai tu dohma, ka tu manni warretu trahpiht?“

„Teefſcham neſinnu; bet eſ prohwehtu.“

„Schauj' tad, tehwin!“

Jonatanſ ſchahwa un trahpija atkal mehrki. „Ha, ha, ha!“ winſch ſmehja; „kà tehws ſmeetu, kad winſch manni puſſſchahweena tahtumà redſetu ſchaujam.“

„Tu rakfari, tu! wai tu dohma, ka tu wehl reiſ tiſ tahtu warretu trahpiht?“

„Neſinnu, bet nebihtoſſ no prohweſchanàſ.“

„Saldati, dohdat winnam wehl weenu ſlinti, un neſſat mehrki tahtat probjam!“

Jonatanſ ſchahwa un trahpija atkal kà papreeſſchu.

„Tà!“ winſch iſſauza preezigi, „eſ dohmaju, taſ Englandeetiſ tur juhraſ laupitajſ, ko bende kaſriſ, kamehr winſch pagallam bijis, pagallamaſ un gluſchi pagallam kà ſchurka, kà tehws ſakka — trihſ reiſ pagallam, un taſ irr reiſ wairak, ne kà Biſbele par to runna!“

„Schè, tehwin, tew dukatſ,“ lordſ Perſi ſazzija, winnam ſelta gabbalu peeſweewdamſ.

„Wai taſ arr riſtigiſ?“ Jonatanſ waizaja, ſelta gabbalu pret almini ſkandinadamſ.

„Labb? Nu taiſeeſ, ka teezi probjam!“

„Eſ labbat paliktu ſchè un ſkattitoſſ, zif Jenkiſuſ ſchee wihrini noſchamſ.“

„Probjam, rakfari, wai eſ tew liſſchu eeſlohdſiht! Leitnant kungſ, iſdohdat ſchim luppataſ paſſi uſ Tſcharleſtonu, bet uſ, paſſejat, ka winſch wairak pee ſaldateem hnenahſ!“

Atbildedamſ redaktørſ A. Veitan.

No Jenſureſ anwehlehtſ.

Rihgà, 24. Juli 1870.

*) Par Jenkiſeem teel Amerikaneſchi ſaukti, kaſ ihpaſchi zaur jaweem niſkeem par Amerikaneſchem iſrahdaſ.